

EN GUIDE TIL

KLAR ALKOHOLPOLITIK

danske
ERHVERVSSKOLER
LEDERNE

danske
gymnasieelevers
sammenslutning

UNIVERSITY COLLEGE
SYDDANMARK
UCSYD.DK

Jeg sidder faktisk og undrer mig lidt over, at vi slet ikke har fået noget at vide på forhånd om, hvad skolen forventer, eller hvad reglerne om alkohol er her på vores skole. Vi har snakket om rygepolitik og alt muligt andet.

Pige 17 år, 1.g

Jeg synes egentlig, at det er fint nok, de har sat den der procentgrænse på vores skole.

Dreng 17 år

Men regler er bare ikke nok, hvis der ikke er nogen konsekvenser.

Dreng 17 år

Jeg tror man lærer folk bedre at kende, hvis man lige sidder og snakker over en øl.

Dreng 17 år

Det skal selvfølgelig være hele skolen, der er med på det – også lærerne.

Pige 18 år

INDHOLD

03 Klar alkoholpolitik
- en guide

04 Derfor
alkoholpolitikken

05 Vi står bag

06 Alkoholguiden

07 Trin 1
De første overvejelser

08 Trin 2
Intern organisering

09 Trin 3
Sæt dagsordenen

10 Trin 4
Tag dialogen

11 Trin 5
Formuler
alkoholpolitikken

12 Trin 6
Formidling af
alkoholpolitikken

13 Trin 7
Alkoholpolitikken
i praksis

KLAR ALKOHOLPOLITIK EN GUIDE

VI ANBEFALER

Nogle uddannelsessteder har en alkoholpolitik – andre ikke. Nogle har en politik, men eleverne kender den ikke.

På de her sider kan du se forslag til, hvordan dit uddannelsessted kommer i gang med at diskutere og formulere en alkoholpolitik. Guiden er lavet med udgangspunkt i unge og deres oplevelser. Den er nem at bruge men vigtigst af alt, så lægger den op til, at eleverne skal inddrages i arbejdet med at formulere en alkoholpolitik.

VI ANBEFALER

At uddannelsessteder har en klar alkoholpolitik

At børn og unge under 16 år ikke drikker alkohol

At unge mellem 16 og 18 år drikker mindst muligt

At kvinder højst drikker 14 genstande om ugen

At mænd højst drikker 21 genstande om ugen

At man maksimalt drikker 5 genstande ved samme lejlighed

Jeg sidder faktisk og undrer mig lidt over, at vi slet ikke har fået noget at vide på forhånd om, hvad skolen forventer, eller hvad reglerne om alkohol er her på vores skole. Vi har snakket om rygepolitik og alt muligt andet.

Pige 17 år, 1.g

DERFOR ALKOHOLPOLITIKKEN

Derfor er alkoholpolitikker en god ide

Ungdomsuddannelser og uddannelsesinstitutioner bør for at undgå problemer med unge, der drikker for meget, udarbejde en alkoholpolitik i dialog med de unge.

Alkoholpolitikken skal sætte retningslinjer for, hvornår og under hvilke former unge må købe og indtage alkohol til bl.a. fester på uddannelsesinstitutionen. Retningslinjerne skal bl.a. omfatte, hvilken type alkohol der må serveres, og hvor meget der må udskænkes.

Desværre viser undersøgelser, at danske unge tror, at alle andre unge drikker alkohol tidligere, mere og oftere end dem selv. Det kan få dem til at efterligne en adfærd, der ikke har hold i virkeligheden. Det skal en klar alkoholpolitik forebygge.

En praktisk anvendelig guide med udgangspunkt i eleverne

Alkoholpolitik på uddannelsessteder handler om eleverne. Derfor bør den også tage udgangspunkt i eleverne. De er trods alt eksperterne... i at være sig selv.

Derfor har fokusinterview - foretaget af en uafhængig forsker - med elever fra både by og land fra Jylland, Fyn og Sjælland skabt fundamentet for guiden til en alkoholpolitik.

I guiden har vi skåret ind til benet og lader andre om lange udredninger og tykke bøger. Denne guide er praktisk anvendelig med omtanke for eleven, læreren og forældre i en travl hverdag.

Guiden lægger op til, at alkoholpolitikken inddrager eleverne og deres forældre i alle processens faser. Først her, tror vi, en alkoholpolitik kan virke og få opbakning.

Guiden er udformet, så den kan tilpasses alt efter de lokale forhold på de enkelte uddannelsessteder.

... vi må spørge lærerne, hvor meget vi må drikke (på studietur). Og så spørger man lige den anden lærer, hvis man ikke er tilfreds med den første lærers svar... På et eller andet punkt kunne det være fedt, ... hvis alle lærere bare vidste, at sådan ser vi det fra skolens side.

Dreng 18 år

VI STÅR BAG

BRYGGERIFORENINGEN

Bryggeriforeningen har taget initiativ til at lave guiden til alkoholpolitikken og har stået for udviklingen af konceptet.

Spørgsmål om alkoholpolitikken kan rettes til

Mikael Kelk
Kampagnechef,
Bryggeriforeningen

mk@bryggeriforeningen.dk

CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

Guiden er blevet til i samarbejde med Center for Undervisningsmidler under University College Syddanmark.

DANSKE ERHVERVSKOLER - LEDERNE

Foreningen har bistået med at kvalitetssikre selve Guiden og er et vigtigt led i formidlingen af denne til erhvervsskolerne.

ELEVER

Elever fra uddannelsessteder har bidraget til fokusgruppeinterviews. Eleverne er fra gymnasier, teknisk skoler og handelsskoler fra hele Danmark.

UNG TIL UNG FORMIDLERNE

Ung Til Ung Formidlerne har deltaget i fokusinterviews og bidraget med deres egne erfaringer og ungekorpsets samlede erfaringer. Finansieres af Aabenraa, Haderslev, Tønder og Sønderborg kommune.

Til lærere og forældre
www.klarsnak.com

Til elever
www.erduklar.com

05

ALKOHOLGUIDEN

Her er de 7 trin, uddannelsesstederne skal igennem i arbejdet med at skabe en vedvarende alkoholpolitik.

TRIN 1

De første overvejelser

TRIN 2

Intern organisering

TRIN 3

Sæt dagsordenen

TRIN 4

Tag dialogen

TRIN 5

Formulér alkoholpolitikken

TRIN 6

Formidling af alkoholpolitikken

TRIN 7

Alkoholpolitikken i praksis

TRIN 1

DE FØRSTE OVERVEJELSER

En alkoholpolitik på et uddannelsessted er primært rettet mod eleverne. Det er vigtigt, at processen med at formulere en alkoholpolitik omfatter alle parter – men først og fremmest eleverne. Både elever, lærere og ledelse skal deltage i arbejdet, så det munder ud i et resultat, som alle på skolen føler et ansvar overfor. Det er også vigtigt at overveje, hvordan resultatet formidles og gøres til en del af skolens dagligdag. Når alkoholpolitikken er formuleret, skal den holdes levende. Den skal vedligeholdes og revideres.

Arbejdet med at udvikle en alkoholpolitik består af en række trin, som skal tænkes ind i planlægningen.

Jeg tænker, at det er vigtigere, hvordan alkoholkulturen er eleverne imellem, end hvordan den bliver "sat" på skolen.

Pige 18 år

TRIN 2

INTERN ORGANISERING

Det er en god idé at nedsætte en styregruppe, som er tovholder på projektet. Den bør bestå af repræsentanter for både elever (f.eks. elevrådet), lærere og ledelse.

Eleverne

Alkoholpolitikken regulerer elevernes alkoholkultur. Derfor er det afgørende, at eleverne involveres i processen. Inddragelse af de unges oplevelser og synspunkter giver det bedste grundlag for en bred accept af de værdier og rammer, som politikken kommer til at indeholde, og eleverne får et medansvar for at føre den ud i livet. Dialogen med og blandt eleverne medvirker også til at sætte perspektiv på den eksisterende alkoholkultur.

Lærere og ledelse

Lærere og ledelse er nøglepersoner. Det er dem, der i det daglige og på studieture har opgaven med at håndhæve regler og aftaler. Det er helt afgørende, at der er fælles fodslag og opbakning til alkoholpolitikken blandt dem, der tegner skolen.

Forældrene

Forældrenes holdning til de unges forbrug af alkohol har afgørende betydning for, hvor meget de unge drikker. Derfor skal styregruppen overveje, hvordan forældrene skal inddrages i forhold til alkoholpolitikken. Forældre kan f.eks. være betydningsfulde sparingspartnere for skolen i arbejdet med implementeringen. Forældrene skal sikres god information om skolens alkoholpolitik, så den kan indgå i de samtaler om alkohol, forældrene har med deres unge – ikke mindst ved overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelse.

Jeg synes egentlig, at det er fint nok, de har sat den der procentgrænse på vores skole.

Dreng 17 år

Vores skole plaprer løs om, at vi skal have det bedste fællesskab. Så det er da en del af at gøre fællesskabet bedre, at alle skal kunne komme til de der fester ... det skal ikke være alkoholen, der holder dem fra det.

Dreng 17 år

SÆT DAGSORDENEN

Som indledning til det egentlige arbejde med alkoholpolitikken er det en god ide at bruge nogle kræfter på at skabe fokus på en fælles dagsorden og sikre et godt grundlag for den fælles refleksion og dialog.

Det kan f.eks. ske ved:

- Alkohol som emne kan inddrages i undervisningen. På klarsnak.com kan du finde en masse information om alkohol, og det lokale Center for Undervisningsmidler kan evt. hjælpe med materialer.
- Gennemførelse af alko barometret på klarsnak.com, som afdækker i hvilke sammenhænge eleverne drikker alkohol og hvad holdningen hertil er. Resultaterne kan præsenteres på en fællessamling.
- Undersøgelsen kan evt. gennemføres af en af skolens klasser som led i undervisningen
- Valghold i mediefag kan lave film om alkohol og festkultur, som vises i en fællestime
- Inddragelse af Ung til Ung-formidling, unge Rusmiddelguider og andre lignende projekter, som bygger på unges dialog med andre unge om alkohol. Tilbuddet findes dog ikke i alle kommuner.
- Fællestime med en ekstern oplægsholder.

På vores skole, når vi skal af sted på studietur..., så skal vi afsted på druktur.

Dreng 18 år

TRIN 4

TAG DIALOGEN

For at sikre en bred forankring af den kommende alkoholpolitik er det vigtigt at skabe mulighed for, at elever og lærere kan komme med input og overvejelser omkring indholdet.

Diskussionspunkter

- Hvilke drikkesituationer findes der?
- Hvilke af de drikkesituationer skal med i alkoholpolitikken?
- Hvordan skaber vi en alkohol- og festkultur, hvor der er plads til alle?
- Hvordan kan vi lave sociale arrangementer, hvor alkohol ikke spiller hovedrollen?
- Hvilke regler skal der være, når det gælder alkohol?
- Hvilke konsekvenser skal det have, hvis man overtræder reglerne?

Emnerne kan diskuteres i de enkelte klasser eller i grupper på tværs – måske som del af en temadag eller i en fællestime - og elevrådet eller styregruppen kan stå for opsamlingen af bidrag til det videre arbejde. Det er selvfølgelig også muligt at samle en mindre gruppe af repræsentanter for eleverne og lade dem komme med input – eller at lade det være en opgave for elevrådet.

Uanset hvordan man vælger at organisere diskussionen, er det vigtigt, at der bliver taget referater, som kan bruges i det videre arbejde.

Lærergruppen kan tage emnet op i pædagogisk råd, på teammøder eller lign. Nogle af de problematikker, som fremhæves tydeligst hos eleverne, når de skal karakterisere den nuværende alkoholkultur på deres uddannelsessted, er fraværet af fælles fodslag hos lærerne og manglende konsekvens af overtrædelse af skolens regler. Derfor er det vigtigt, at lærergruppen forholder sig til spørgsmål som:

- Hvordan kan vi sikre, at eleverne generelt oplever en klar holdning og konsekvens fra skolens side på dette område?
- Skal der være en fælles skolepolitik, der dækker alle situationer, eller er der felter, hvor det skal overlades til den enkelte lærer i dialog med eleverne at afgøre, hvordan tingene skal være?

Som ved diskussionerne i elevgrupperne, er det nødvendigt for det videre arbejde, at der laves et referat af diskussionerne i lærergruppen.

Jeg synes, det er vigtigt, at man kan være sammen helt uden (alkohol), fordi der så også er plads til dem, der virkelig ikke vil.

Pige 18 år

Jeg tror man lærer folk bedre at kende, hvis man lige sidder og snakker over en øl.

Dreng 17 år

Men regler er bare ikke nok, hvis der ikke er nogen konsekvenser.

Pige 17 år

Det skal selvfølgelig være hele skolen, der er med på det – også lærerne.

Pige 18 år

FORMULER ALKOHOLPOLITIKKEN

For de unge er det vigtigt, at de selv er med til at formulere alkoholpolitikken, og at den bliver skrevet i et sprog, de forstår. Det er naturligt, at det er styregruppen, der står for arbejdet med at formulere en samlet alkoholpolitik på basis af de forskellige input fra elev- og lærergrupper samt forældre. Det kan være en fordel at nedsætte en mindre skrivegruppe, som udarbejder et forslag til teksten ud fra de kriterier og rammer, som styregruppen er enige om. Der skal være elever i både styregruppen og skrivegruppen.

Når et forslag til alkoholpolitik er udarbejdet, kan det sendes i høring i elevrådet og i lærergruppen.

Alkohol - barometret

På www.klarsnak.com kan du finde alkohol barometret. Brug alkohol barometret som redskab til at lave alkoholpolitik. Start med at alle i arbejdsgruppen selvstændigt udfylder skemaet. Sammenlign skemaerne og diskuter jer frem til et fælles skema, der bliver alkoholpolitikken på jeres uddannelsessted.

- Find situationer, hvor elever på uddannelsesstedet drikker alkohol eller kunne tænkes at drikke alkohol.
- Sæt kryds ud for kasserne A – C, for at finde ud af, om alkohol er acceptabelt i situationen.
- Definer konsekvensen, ved overtrædelse af reglen i situationen.

Forslag til mulige situationer

Introfester, månedsfester, julefester, fredagscafe, sidste skoledag, studieture, sidste skoledag, koncerter etc.

Jeg tror, det skulle være meget generelt, hele holdningen blev ændret lidt ... så det var noget, man fik indgroet, lige fra man startede, at det behøver ikke handle om alkohol, hver gang vi ses.

Pige 18 år

FORMIDLING AF ALKOHOLPOLITIKKEN

Alkoholpolitikken er ikke noget værd, hvis ingen kender den. De unge understreger, at det er afgørende, at alkoholpolitikken er andet og mere end et stykke papir på opslagstavlen eller en tekst, man kan finde på skolens hjemmeside. De unge mener, at alkoholpolitikken skal formidles mundtligt. Det er en opgave, som både ledelse, lærere og elever skal engageres i, og det skal ske helt fra starten af uddannelsen. Det kan være en god idé at aftale faste procedurer for, hvordan præsentation af alkoholpolitikken indgår i introduktion af nye elever og deres forældre på skolen.

Vær kreativ

Det er en god ide at lave en særlig event eller aktivitet, der sætter alkoholpolitikken på dagsordenen. Nogle af eleverne foreslår kreative tilgange, hvor fx fag inden for design, kommunikation eller medier kan få til opgave at formidle alkoholpolitikken eller på anden måde sætte initiativet på dagsorden for hele uddannelsesstedet. En event kunne indgå i en fest, på fredagscafeen eller på et fællesmøde. På tekniske skoler kunne eleverne få til opgave at tilbageføre alkoholpolitikken fra deres praktikophold og bruge den som afsæt til skolens egen alkoholpolitik eller på en anden kreativ facon.

Der er altid noget autoritet i, at det er lærerne og rektor (der formidler alkoholpolitikken) – det tror jeg er rigtig godt, det bliver man nødt til. Men der er selvfølgelig også noget nært og identificerbart i, at det er nogle elever, der kommer og gør det. Så jeg tror, det vil være godt med begge dele.

Pige 18 år

Jeg .. tænker på, at sådan en folder måske ikke var en helt dårlig idé. En med skolens regler ... så de var skrevet ned, og så man kunne se dem og have dem mellem hænderne hele tiden.

Pige 18 år

ALKOHOLPOLITIKKEN I PRAKSIS

Implementeringen af alkoholpolitikken handler også om, hvordan man på skolen konkret kan tydeliggøre rammerne for forskellige typer arrangementer, der omfatter alkohol, og afstemme forventningerne hos eleverne. Ordvalget i invitationer eller festudvalgets reklame for arrangementer har uden tvivl en vis betydning.

Der kan også ligge en opgave i at udvikle sociale arrangementer på skolen med et bredere indhold eller at udvide aktiviteterne i de eksisterende.

For at guiden fortsat skal være en levende del af skolens dagligdag, må den med mellemrum tages op til revision og evt. justering. Det kan gøres til en fast del af elevrådets og pædagogisk råds/lærerteamenes arbejde at gennemgå guiden, fx hvert 3. år.

... til fredagscaféen så er det altså hyggeligere, hvis man sidder stille og roligt.

Dreng 18 år

Om fredagscafé: "Jeg tror også, det handler om at have noget at lave, mens man er der. Nu har vi fået terninger og kort og sådan noget. Det havde vi ikke i starten, og så sad man bare og pimpede.

Dreng 18 år

Ingen af de her ting som enkeltstående ville ændre sindssygt meget, men hvis man nu gjorde en indsats for at gøre mange af de her ting sammen, så tror jeg klart, at det vil betyde noget.

Pige 18 år

